

МУҚАДДИМА

Ба хонандагон

Китоби Библия на ба тавсия намудан эҳтиёҷ дорад, на ба химоя кардан. Пайдоиши худой-одамии Библия (Муаллифаш — Рӯҳулқудс, одамон — олоти Он: 1 Петрус 1, 11. 2 Петрус 1, 21. 2 Ба Тимотиюс 3, 16) онро дар маркази тамоми ҳаёти навъи башар гузоштааст. Библия дар ҷаҳон ягона китобест, ки пардари аз рӯи сирри пайдоиши олам ва одам бардошта, мақсади ҳастии дунёро нишон медиҳад. Библия тарафдорони зиёде дорад, лекин душманонаш боз ҳам зиёдтаранд. Тарафдоронаш аз он барои тачдиди рӯҳонии худ майлу хошиш ва қувват пайдо мекунанд; аммо душманонаш ҳамеша саъю кӯшиш мекарданд, ки бо ҳар роҳу восита ин китобро маҳв намоянд ва онро безътибор гардонанд. Таърихи муборизае ки дар гирду пеши Библия ба амал меояд, далели он аст, ки танкиди беинсофонаи одамоне ки Каломи Худоро безътибор гардонидани мешаванд, тамомаи очиз аст, чунки илми ҳақиқӣ аз Библия чизе барои рад кардан намеёбад, балки, баръакс, ҳодисаҳои дар он тасвирёфтаре ба воситаи тадқиқоти худ тасдиқ мекунанд. Хуллас, қатъи назар аз тамоми дасисакорӣи қувваҳои душманон, Библия шикастнопазир аст ва дар 1000 забон ва лаҳҷа, ба тамоми ҷаҳон, муждаеро дар он хусус паҳн менамояд, ки Баррае ки гуноҳи ҷаҳонро ба таври ихтиёрӣ ба гардани худ гирифта буд, аллакай барои начоти мо ҳар чиро дар Ҷолҷолто ба амал овардааст.

Ба вучуд омадан, маҳфуз доштан ва дар шакли як чизи том ҷамъ кардани китобҳои муқаддас, ки қонун* номида мешаванд, дар таҳти роҳбарии Худо ба амал омадааст (Такрори шариат 31, 24 — 26. Еҳушаъ ибни Нун 24, 25 ва давомаш. 1 Подшоҳон 10, 25). Дастнависҳои қадимитарини қисмҳои ҷудогонаи онҳо алҳол дар баъзе китобхонаҳои калони Европа маҳфуз дошта мешавад. Агарчи аз вақти таълифи як китоби муқаддаси қонун то вақти таълифи китоби дигараш садҳо сол гузаштааст, аммо дар ҳамаи ин 66 китоб як фикри асосӣ хувайдост, ки он — ба воситаи Масеҳи маслубшуда ва эҳёгардида начот ёфтани одамизод аст.

Забони асосии китобҳои Аҳди Қадим забони қадими ибронӣ, забони Канъон (Ишаъё 19, 18), ва қисман забони арамей мебошад, ки дар Фаластин дар замони ҳаёти заминии Масеҳи Начотдиҳанда ба ҳамин забон ҳарф мезаданд; забони китобҳои Аҳди Ҷадид забони юнонист, ки забони синфҳои бомаърифати дунёи қадим буд. Қадимитарини тарҷимаҳои

*"Қонун" дар асл калимаи юнонии "канон" аст, ки маънои "қоида"-ро дорад.

китобҳои Аҳди Қадимро ба забони юнонӣ дар шаҳри Искандария дар солҳои 285 — 246 пеш аз милод ҳафтоду ду нафар олимони ибрӣ ба амал овардаанд, ки он Тарцимаи ҳафтод шорехон (Septuaginta) ном дорад. Калисои умумичаҳонии масеҳӣ то асри 2 баъд аз милод ҳамин тарцимаро пайравӣ менамуд, — то вақте ки тарцимаҳои китобҳои муқаддас ба забони лотинӣ пайдо шудан гирифт; муқамалтарини онҳо Вульгата (Vulgata) мебошад, ки Йероним ном олим барои он ҷандин сол (солҳои 390 — 405 баъд аз милод) дар Байт-Лаҳм меҳнат кардааст. Вульгата ҳозир ҳам дар калисои католикии Рум ба қор бурда мешавад; лекин калисои православӣ то алҳол ба тарцимаи 70 шорехон пайравӣ менамояд. Баробари ислоҳоти калисо дар Ғарб тарцимаҳои нав пайдо шудааст; яке аз онҳо тарцимаи доктор Мартин Лютер аст, ки он ҳамчун асоси ҳамаи тарцимаҳои баъдинаи олами протестантӣ қабул шудааст. Қонуне ки Лютер қабул кардааст, аз 66 китоб иборат аст, аз он ҷумла 39 китоби Аҳди Қадим ва 27 китоби Аҳди Ҷадид. Ба ин қонун яқинанд китоби ба ном ғайриқонунӣ, ки фақат ба забони юнонӣ мавҷуд аст, дохил нашудааст, масалан: китоби 3-юми Эбро, китоби Боруҳи набӣ, китобҳои Маккабиён ва ғайра аз қабиле он китобхост.

Китобҳои қонунии Аҳди Қадим мувофиқи мазмуни худ ба 3 гурӯҳ тақсим мешаванд:

а) китобҳои таърихӣ:

Тавротӣ Мусо ("Тӯрои ибронийн"); Ехушаъ ибни Нун; Доварон; 1 ва 2 Подшоҳон (ё ки Самуил); 3 ва 4 Подшоҳон (1 ва 2 Подшоҳон); 1 ва 2 Вақоеънома (иловаҳо ба китобҳои Подшоҳон); Эбро; Нахемъ; Эстер.

б) китобҳои таълимӣ:

Айюб; Забур; Масалҳо; Воиз; Суруди сурудҳо.

в) китобҳои анбиё:

Ишаъ; Ирмиё; Навҳаҳои Ирмиё; Ҳизкиёл; Дониёл; Ҳушаъ; Юил; Омӯс; Убадъ; Юнус; Мико; Наҳум; Хабаққук; Сафанъ; Ҳаччай; Закаръ; Малокӣ.

Ба нашри нави Каломи ҷовидонии ҳаёт, бо мадади Худо, шурӯъ намуда ва омӯхтани онро сабук кардани шуда, мо сарлавҳаҳои меҳнем, ки мазмуни муҳтасари матиро мефаҳмонанд; ва дар охири Библия "Маънидоди баъзе калима ва ибораҳо" дарҷ гардидааст.

Вақтҳои охир дар натиҷаи ҳафриёти археологӣ бисёр маълумотҳои мароқангез ба даст оварда шудаанд, ки онҳо гузаштаи дури одамро равшан мекунанд ва сангҳоро водор менамоянд, ки дар бораи ҳаққонияти Библия шаҳодат диҳанд.